

תזכיר חוק רישום כימיקלים תעשייתיים

בישראל קיים שימוש נרחב בכימיקלים, כמו בכל המדינות המתקדמות והמתועשות בעולם. כימיקלים מיוצרים בתעשייה למגוון רחב של מטרות, והם משולבים במוצרי צריכה כגון חומרי ניקוי, חומרי חיטוי, תמרוקים וחומרי הדברה וגם במכשירים ואביזרים כגון רהיטים, חומרי בניה ומוצרים אלקטרוניים. יודגש כי כימיקלים עלולים לגרום להשפעה שלילית במגוון רחב של דרכי חשיפה, כאשר עלולים להיגרם נזקים לעובדים המייצרים את הכימיקלים, מובילים אותם או מייצרים מהם מוצרים. כמו כן, עלולים להיגרם נזקים לסביבה בהליכי ייצור ועיסוקים שונים בכימיקלים. בנוסף, עלולים להיגרם נזקים גם בחשיפה של הציבור הרחב לכימיקלים המצויים במוצרי צריכה.

מנגנוני רישום כימיקלים קיימים כיום בכל מדינות ה-OECD – למעט ישראל – ומטרתם להגן על בריאות האדם ועל הסביבה מפני ההשפעות המזיקות של כימיקלים, באמצעות איסוף מידע על כימיקלים והנגשת המידע לציבור. ההנחה שבבסיס הדרישה להקמת מנגנון לרישום כימיקלים היא כי היעדר תמונה מלאה של הסיכונים והשימושים בכימיקלים בחיי היום יום, פוגע באופן מהותי ביכולת לנהל את הסיכון הפוטנציאלי והממשי מהכימיקלים לבריאות האדם ולסביבה, על כל היבטיו.

כיום, אין בישראל תמונת מצב כוללת של כימיקלים המיוצרים ומיובאים לישראל, וחסרה תמונה ברורה של האסדרה הקיימת לגבי כל כימיקל וכימיקל. מטרתו של תזכיר החוק המוצע היא להסדיר בחקיקה את הקמתו של המנגנון לרישום הכימיקלים התעשייתיים בישראל ואת סמכויותיו, על מנת לטייב את המידע הקיים, ולאפשר מתן הגנה ראויה לציבור ולסביבה מפני השפעות מזיקות של כימיקלים.

מטרות החוק המוצע -

- החוק המוצע קורא להקים מנגנון רישום כימיקלים שתכליתו היא לשפר את ההגנה על בריאות האדם ועל הסביבה מפני השפעתם של כימיקלים תעשייתיים. בתזכיר מדובר על כימיקלים טבעיים או מלאכותיים המיוצרים בתעשייה בכמויות ניכרות, כך שהשפעתם עלולה להיות משמעותית.
- החוק המוצע מגדיר כי יצרנים ויבואנים של כימיקלים תעשייתיים, בכמויות משמעותיות, יידרשו לדווח על הכימיקלים למרשם שיוקם במשרד להגנת הסביבה. המידע שיידרש הוא מידע מינימלי בהתאם להחלטות ארגון ה-OECD, והוא יפורסם לציבור לשם השקיפות - בכפוף למגבלות הנדרשות לשם הגנה על קניין רוחני וסודות מסחריים.
- החוק המוצע מעודד פיתוח ושימוש בכימיקלים שהשפעתם המזיקה היא פחותה. במרבית המקרים, מדובר בתוצאה עקיפה של ניהול נכון של כימיקלים, אשר מצמצם את השימוש בכימיקלים שיש להם השפעות מזיקות משמעותיות.
- כאמור, קיימת חקיקה רגולטורית ענפה בהיבטים הנוגעים לכימיקלים בישראל. אולם היעדר ידע או משאבים מצד הרגולטור עלולים להקשות עליו בניהול התחום. לפיכך, החוק המוצע מניח כי מנגנון לרישום והערכה יוכל לייעל ולתכלל עבור הרגולטורים הקיימים את המידע ואת ההמלצות הנדרשות לניהול הכימיקלים.

תחולת החוק המוצע -

- מוצע להטיל אחריות לפי החוק על יצרנים ויבואנים של כימיקלים לאסוף ולהחזיק במידע אודותיהם. הרציונל בבסיס קביעה זו הוא כי אלה הם הגורמים העיקריים שפעילותם גורמת להכנסת כימיקלים לישראל. כמו כן, הם גם מהווים את המונע היעיל ביותר ככל שמדובר בסיכונים והתגוננות מפניהם. יודגש כי חובת הדיווח כוללת את המידע המינימלי הנדרש טרם השיווק לפי הפרטים המנויים בתוספת הרביעית.
- מוצע כי החובות המוטלות על יצרן ועל יבואן יחולו גם לגבי כימיקל המצוי בתערובת המיועדת לשימוש כחומר גלם בתעשייה, ולא לגבי תערובות של כימיקלים במוצרים מוגמרים.
- כמות הכימיקל המחויבת בדיווח תיבחן על-פי כמות הכימיקל עצמו, ולא על-פי הכמות הכוללת של התערובת. בהמשך לכך, מוצע לקבוע "סף רישום" בשיעור של 10 טון לשנה. כלומר, מי שמייצר או מייבא כימיקל בכמות קטנה יותר מ-10 טון לשנה לא יהיה חייב ברישום לפי החוק המוצע.
- תזכיר החוק מציע להחיל את החוק גם על "עוסק אחר" אשר יכול להיות כל גורם המבצע עיסוק בכימיקל מסוים אך אינו חייב ברישום. יובהר כי "עוסק אחר" הוא מי שמייצר ומייבא את הכימיקל מתחת לסף הרישום או שאינו מוגדר כיבואן או יצרן. ההתייחסות לעוסקים אחרים נועדה לאפשר בין היתר פנייה לעוסקים אלה על מנת לתת להם אפשרות לטעון את טענותיהם, ובמקרים המתאימים גם לדרוש מהם מידע או לתת להם הוראות. הסדר זה נועד לאפשר את ניהול הסיכון מכימיקלים על כל השלכותיהם בשרשרת הייצור והשימוש.

אכיפה -

- בגין הפרה של הוראות החוק, ביניהן, אי מסירת מידע אודות כימיקל; אי מסירת דיווח לרשם (מי שמונה כבעל הסמכויות הקבועות בחוק ועל אכיפתו מטעם המשרד להגנת הסביבה) על כימיקל חייב רישום; הפרת הוראות שניתנו ליצרן או יבואן ועוד, רשאי הרשם להטיל עיצום כספי בין 10,000 ₪ ועד 50,000 ₪ ליחיד, ואם מדובר בתאגיד – בין 25,000 ₪ ל-250,000 ₪, תלוי בהוראה שהופרה.
- יוער, כי החוק המוצע קובע מנגנון של "התראה מנהלית" למפר הוראות החוק, טרם נקיטה במנגנון הקבוע בקשר עם עיצום כספי.

לוחות זמנים לאישור ויישום החוק -

- מוצע לקבוע את יום כניסתו לתוקף של החוק ביום 1.3.2023 (שנה לאחר המועד המתוכנן לאישורו). מיום זה, תוקצה ליצרנים ויבואנים של כימיקלים שנה וחצי לדווח למצאי על כימיקלים קיימים בפעילותם. קרי, מצאי הכימיקלים צפוי להיות מוקם עד ליום 1.9.2024.

לעיון בתזכיר החוק המלא - לחצו כאן.

צוות המחלקה עומד לשירותכם בכל שאלה או הבהרה.

מחלקת דיני סביבה וקיימות.

* * *

הסקירה לעיל הינה בבחינת תמצית. המידע הכלול בה נמסר למטרות אינפורמטיביות בלבד ואין במידע כדי להוות ייעוץ משפטי. לקבלת פרטים נוספים, אנא פנו לעו"ד עידית רייטר, ראש מחלקת דיני סביבה וקיימות,

בדוא"ל: idit.reiter@goldfarb.com ו/או בטלפון 03-7101666.